پیامدهای اخذ و معافیت مالیات از سود سپرده‌های بانکی و مقایسه دیدگاه نقش‌آفرینان و خبرگان

حمیدرضا صداقت جوء[1]
فاطمه صراف[2]
علی نجفی مقدم[3]
محسن حمیدیان[4]

چکیده

یکی از مهم‌ترین منابع درآمدی دولت‌ها در بیشتر کشورهای جهان اخذ مالیات است و به عنوان یک ابزار سیاستی در اختیار دولتمردان قرار دارد. مدیران مالیاتی هر کشور از مالیات بر سود سپرده‌های بانکی به عنوان یک ابزار برای مدیریت نقدینگی استفاده می‌نمایند. هدف از این پژوهش بررسی و مقایسه دو راهبرد اخذ و معافیت مالیات از سود سپرده‌های بانکی است. پرسشنامه تحلیل سوآت برای دو حالت اخذ و معافیت مالیات تنظیم و در اختیار ده طیف از نقش‌آفرینان و خبرگان قرار گرفت (در کل ۱۰۴۱ نفر). امتیاز دهی براساس مقیاس لیکرت انجام و رتبه‌بندی تحلیل سوآت بر اساس میانگین و وزن نسبی انجام شد. نتایج نشان داد که برای اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی مهمترین ضعف و تهدید به ترتیب کاهش تمایل مردم به سپرده‌گذاری در بانک‌ها و افزایش سرمایه‌گذاری در واحدهای غیرمولد مانند سرمایه‌گذاری در ارز، کالا و سکه هستند. برای معافیت مالیاتی مهم‌ترین ضعف‌ها و تهدیدها به ترتیب کاهش هزینه تمام شده پول برای بانک‌ها، کاهش عرضه نیروی کار اشخاص و افزایش میل نهایی به مصرف تائید شد. نتایج نشان داد که در کل راهبرد مدیریتی اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی در کل جامعه آماری تهاجمی است و برای حالت معافیت مالیاتی تدافعی است.

واژه‌های کلیدی: سود سپرده‌های بانکی، اخذ مالیات، معافیت مالیات، راهبرد تهاجمی و تدافعی، سازمان امور مالیاتی کشور

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۰۲، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۰۸

۱. گروه حسابداری، واحد بین المللی کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، جزیره کیش، ایران، f_sedaghat64@yahoo.com
۲. استادیار گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، (نویسنده مسئول)، aznyobe@yahoo.com
۳. استادیار گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، alirezanm@yahoo.com
۴. دانشیار گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، hamidian_2002@yahoo.com

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

۱- مقدمه

مالیات در ایران سهم بسیار ناچیزی در بودجه دولت دارد که بسیار نگران‌کننده بوده و تبعات بسیار زیان باری برای اقتصاد کشور داشته است، از جمله: کاهش ناگهانی بودجه دولت در نتیجه کاهش قیمت نفت و تحریم‌های نفتی که منجر به کاهش خدمات دولتی و کاهش رفاه مردم، استقراض از بانک مرکزی برای رفع کسری بودجه و تورم‌های بسیار بالا و دائمی که فشار آن را قشر کم‌درآمد تحمل می‌کند و بسیاری از بیماری‌های اقتصادی دیگر می شود (Abdolei et al., 2015). بنابراین مالیات یکی از منابع درآمدی عمده کشورها بوده و می تواند زمینه عدالت اجتماعی و رفاه جوامع را فراهم نماید. در ایران نیز در سالیان گذشته برای تحقق اهداف مدنظر دولت به بخش‌های مختلف اقتصادی، معافیت‌های مالیاتی اعطا شده است و از جمله این موارد می‌توان به معافیت سود سپرده‌های بانکی از مالیات اشاره کرد (Jani et al., 2018). مدیریت مالیاتی کشور، به عنوان یک ابزار مدیریتی و سیاستی برای مدیریت نقدینگی و تامین درآمد کشور است. اعمال معافیت‌های مالیاتی برای تحقق بخشی از اهداف دولت سبب کاهش درآمد دولت و افزایش وابستگی به درآمدهای نفتی می‌شود که سبب آسیب‌پذیر بودن اقتصاد کشور می‌شود. بخش عظیمی از موجودی پولی کشور در قالب سپرده ها در بانک‌ها سرمایه گذاری می شوند، و بانک ها براساس مدت سپرده اقدام به سود دهی به سپرده‌ها می نمایند. در کشور تا کنون در زمینه مالیات بر سود سپرده‌های بانکی اقدامی انجام نشده است و ضرورت دارد در این زمینه بررسی و مطالعاتی انجام گیرد.

۲- مبانی نظری

۲-۱- مالیات بر سود سپرده بانکی

در بیشتر کشورهای دنیا از سود سپرده‌های بانکی مالیات اخذ می‌شود و به عنوان بخشی از درآمدهای دولت ها صرف خدمات رفاهی و دولتی می شود. در کشور ما از مالیات بر درآمد حاصل از سود سپرده های بانکی مالیات اخذ نمی‌گردد و در سالیان اخیر سپرده گذاری به منظور درآمد زایی در کشور گسترش یافته است و مانع از انتقال درآمدها به صنعت و تولید می شود.

۲-۲- مالیات بر سود سپرده‌های بانکی در کشورها به سه روش وصول می گردد که عبارت‌اند از:

- اعمال مالیات تکلیفی بر سود سپرده‌ها: اعمال این نوع مالیات برای سود سپرده‌های بانکی مشمول نرخ مقطوع می‌شود.
- اعمال مالیات بر درآمد بر سود سپرده‌ها: در این شیوه سود به عنوان بخشی از درآمد مشمول مالیات در نظر گرفته می‌شود و میزان سود دریافتی در انتهای سال مانند سایر درآمدها پس از کسر هزینه‌ها از درآمدها و اعمال قوانین مربوطه، مالیات پرداخت می‌شود.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

- اعمال یک روش ترکیبی: در این روش اصل بر احتساب سود به عنوان بخشی از درآمد است و مشمول مالیات بر درآمد می‌شود. با این وجود به منظور تأمین مالی دولت در طول سال و تسهیل در دریافت این بخش از مالیات‌ها، علی‌الحساب مالیات به صورت تکلیفی و همزمان با پرداخت سود به حساب دولت واریز می‌شود و مالیات بر درآمد در پایان سال پس از احتساب مالیات تکلیفی مذکور به عنوان پیش‌پرداخت مطالبه و در صورت اضافه پرداختی مسترد می‌گردد (Jani et al., 2018). اعمال معافیت‌های مالیاتی برای تحقق بخشی از اهداف دولت سبب کاهش درآمد دولت و افزایش وابستگی به درآمدهای نفتی می‌شود.

۳- پیشینه تحقیق

Khodadakashei و Jani (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی امکان برقراری مالیات بر سود سپرده‌های بانکی در ایران با تأکید بر کارایی تخصیصی پرداختند و یافته‌های این تحقیق دلالت بر آن دارد که بانک‌ها در هدایت سپرده‌ها به سمت سرمایه‌گذاری نقش مثبتی را ایفاء می‌نمایند در حالی‌که مخارج دولت (که بخشی از آن ناشی از درآمدهای مالیاتی است) تأثیر منفی بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی دارد. علاوه بر این دریافتیم که کارایی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در مقایسه با سرمایه‌گذاری دولتی در اثرگذاری بر تولید بیشتر است، این نتایج گویای این واقعیت هستند که مالیات بر سود سپرده، موجب انحراف در تخصیص منابع شده و زیان اجتماعی را در پی خواهد داشت. Erfanei و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی و تحلیل اقتصادی امکان اعمال مالیات بر سپرده‌های بانکی پرداختند و بیان کردند که طی سال‌های اخیر بحث اعمال مالیات بر سپرده‌ها یا سود آن‌ها بارها مطرح و هر بار در نشریات و خبرگزاری‌ها به شدت مورد هجمه قرار گرفته است، این انتقادات و مخالفت‌ها اگرچه از پشتوانه علمی و تجربی برخوردار نیستند لیکن همواره باعث مسکوت شدن موضوع و تکذیب سریع اصل مسئله توسط مسئولین شده است. منتقدین این طرح منفی بودن نرخ سود حقیقی سپرده‌های بانکی طی سال‌های اخیر و منفی‌تر شدن آن در صورت اعمال مالیات بر سپرده‌ها را عامل گریز سرمایه‌ها از سیستم بانکی و هجوم به بازارهای غیرمولد می‌دانند. Karamatei (2016) در پژوهشی به بررسی تأثیر مالیات و نرخ سود سپرده‌های بانکی بر زندگی مردم ایران پرداخت و بیان کرد که در محاسبه منابع مالی دولت اسلامی، نشان از کمبود منابع یا مشکلات مبتنی بر آن دارد. بنابراین مالیات‌ها همیشه از منابع مالی مهم دولت‌ها بوده و برحسب نوع دولت و نیاز آن نرخ مالیات تفاوت داشته است. در نظام‌های طبقاتی، مالیات توسط برخی طبقات پایین (ضعفا) پرداخت می‌شد و طبقات اشراف‌زاده و نجبا از پرداخت مالیات معاف بودند ولی در نظام‌های دیگر پرداخت مالیات وظیفه تمامی افراد و به صورت‌های مختلف بوده است. Hayeri Nasab (2018) و Soheili در پژوهشی به بررسی

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

وضع مالیات بر سود سپرده‌های بانکی در ایران پرداختند و نتایج نشان داد که وضع مالیات بر سود سپرده‌هایی که بیشتر جنبه پس‌اندازی دارند، توجیه‌پذیر نیست. اما وضع مالیات با نرخ تصاعدی بر سود سپرده‌های با ارقام درشت توجیه‌پذیر است. Jani و همکاران (2018) در پژوهشی به بررسی و تعیین شرایط اقتصادی مطلوب برای اعمال مالیات بر سود سپرده بانکی و تحلیل تطبیقی آن‌ها با اقتصاد ایران پرداختند و نتایج نشان داد که احتمال برقراری مالیات بر سود سپرده در کشورهایی بیشتر است که از درآمد سرانه و ثبات اقتصادی بالا برخوردار بوده و حجم نقدینگی در آن‌ها پایین است. Khodaverdizadeh and Dashteibani (2019) در پژوهشی به بررسی اثر شوک مالیات بر نرخ سود سپرده‌های بانکی بر تولید ناخالص داخلی: رویکرد تعادل عمومی پویای تصادفی کینزی پرداختند و نتایج نشان داد که اعمال مالیات بر نرخ سود سپرده بانکی باعث کاهش میزان تولید در حدود یک درصد انحراف منفی از حالت با ثبات شده و پس از طی دو دوره واکنش مثبت آن شروع می شود. از طرفی وضع مالیات بر نرخ سود سپرده بانکی باعث افزایش درآمد مالیاتی می گردد. سایر نتایج حاکی از آن است که اعمال مالیات بر نرخ سود سپرده بانکی باعث خروج منابع از بانک ها در کوتاه مدت شده و نقدینگی را در جامعه افزایش می دهد و پس از گذشت تقریبا دو دوره افزایش آن شروع می شود. نهایتاً با اعمال مالیات بر نرخ سود سپرده بانکی جریان خالص سرمایه به داخل کاهش می یابد.

Demirgüç- Kunta و Huizingab (2001) در پژوهشی به مالیات بانکی داخلی و خارجی در ۸۰ کشور (در سال‌های ۱۹۸۸ تا ۱۹۹۵) پرداختند و نتایج نشان داد که سودآوری بانک‌های خارجی با افزایش مالیات بر درآمد داخلی، نسبتاً کمی افزایش پیدا می‌کند، شاید این امر نشان‌دهنده دسترسی به اعتبار مالیاتی خارجی و فرصت‌های تغییر درآمد است. مالیات‌های پرداخت شده توسط بانک‌های خارجی نشان می‌دهد که نسبت به مالیات بانک‌های داخلی (محلی) کم است. این شواهد از این فرضیه پشتیبانی می‌کند که بانک‌های خارجی در حال تغییر نسبتاً وسیع سود هستند. Caminal (2002) به بررسی اثر انواع مالیات در سیستم بانکی نشان داد که درصورتی‌که بانک‌ها از قدرت بازاری برخوردار باشند مالیات بر سود سپرده‌گذاران و سرمایه‌گذاران (دریافت‌کنندگان تسهیلات) منجر به کاهش پس‌انداز و سرمایه‌گذاری می‌گردد، چرا که در این حالت بار مالیاتی توسط سپرده‌گذاران پرداخت می‌شود نه توسط بانک‌ها. Colliard و Hoffmann (2016) در پژوهشی به بررسی مالیات بر معاملات مالی، ترکیب بازار و نقدینگی در سال (۲۰۱۲) کشور فرانسه پرداختند و نتایج نشان داد که حجم معاملات پایین‌تر باعث کاهش نقدینگی و به نوبه خود کیفیت بازار می‌شود. مطابق با نظریه‌های ارزش دارایی تحت هزینه‌های معاملات مالی، مدارک نشان داد که در کوتاه‌مدت و بلندمدت سبب پنهان‌کاری سرمایه‌گذاران می‌شود. On-yinyechi Omodero و Ogbonnaya (2018) در پژوهشی به بررسی مالیات شرکت و سودآوری بانکهای پول سپرده در نیجریه پرداختند و نتایج نشان داد که مالیات بر سود بانک و درآمد صنعت بر عملکرد دو بانک

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

Diamond Bank. PLC ، Plc و GTB Plc تأثیر مثبت معنی‌داری داشته نیاز است. بنابراین، این مطالعه به بررسی سیاست مالی نیجریه و معرفی اصلاحات مالیاتی می‌پردازد که مشوق‌های مالیاتی کافی برای بانک‌ها به‌ویژه در هنگام بحران‌های مالی را فراهم می‌کند و برای مقابله با چالش‌های نقدینگی است. Mushtaq و DanishAhmed (2017) در پژوهشی اثر نرخ بهره بر روی سپرده‌های بانکی کشورهای اسلامی و غیراسلامی در دوره ۱۹۹۰-۲۰۱۴ پرداختند و نتایج نشان داد که کشورهای اسلامی نرخ بهره هیچ اثری بر روی سپرده های بانکی در بلندمدت و کوتاه مدت ندارد. در حالی که در کشورهای غیراسلامی نرخ بهره اثر مثبت و معنی داری بر سپرده های بانکی دارد. از این رو، نیاز به بانک های اسلامی در کشورهایی با جمعیت مسلمان بیشتر وجود دارد. Restrepo (2019) در تحقیقی به بررسی اثرات مالیات بر معاملات بانکی بر اعتبار بانکی و رشد صنعتی در آمریکای لاتین پرداخت و نتایج نشان داد که مالیات بر معاملات بانکی تأثیر قابل‌توجه منفی بر رشد اقتصادی دارد، به‌طور عمده با کاهش چشم‌انداز رشد صنایع که بیشتر در معرض اصلاحات مالی هستند، را سبب می‌شود.

مالیات به عنوان یک ابزار مدیریتی و سیاستی برای مدیریت نقدینگی و مالی کشور است و تا کنون در کشور ما از سود سپرده های بانکی مالیاتی اخذ نشده است و با عنایت به اهمیت موضوع و نکات مثبت و منفی اخذ یا معافیت مالیات از سود سپرده های بانکی ضرورت دارد اینکار با در نظر گرفتن تمامی جوانب انجام شود. قابل ذکر است که با عنایت به مبهم بودن واکنش سپرده گذاران به اخذ مالیات از سود سپرده های بانکی، ضرورت دارد تمامی جوانب فنی کار در وضعیت معافیت مالیات بر سود سپرده های بانکی و اخذ مالیات از سود سپرده های بانکی لحاظ گردد. بنابراین ضرورت دارد این نکته نیز باید توجه داشت که استفاده از تجارب جهانی بدون پژوهش و توجه به وضعیت و شرایط کشور نیز می‌تواند سبب صدمات جبران‌ناپذیری گردد. بنابراین در این زمینه بایستی پژوهشی جامع که شرایط اخذ مالیات و معافیت سود سپرده‌های بانکی را از مالیات ارزیابی نمایید و با در نظر گرفتن خرد دسته‌جمعی در این زمینه انجام گیرد و پس از آن تصمیم نهایی در این خصوص گرفته شود. بنابراین هدف پژوهش بررسی و مقایسه دیدگاه طیفی از نقش آفرینان و خبرگان در زمینه اخذ و معافیت مالیات بر سود سپرده‌های بانکی است.

۴- سوالهای تحقیق

- مهمترین تهدیدها و ضعف‌های اخذ مالیات از سود سپرده های بانکی کشور کدام موارد هستند؟
- راهبرد مدیریتی در زمینه معافیت و اخذ مالیات از سود سپرده های بانکی کدام موارد است؟

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

۵- روش تحقیق

۵-۱- جامعه آماری

جامعه آماری ترکیبی شامل ده طیف از نقش آفرینان و خبرگان و دست اندرکاران امور بانکی، مالیاتی، شهروندان و غیره است. براساس بررسی های به عمل آمده حدود ۲۰/۰۰۰ نفر واجد شرایط مصاحبه و تکمیل پرسشنامه ها بوده اند، بنابراین جامعه اماری بسیار گسترده ای وجود دارد که امکان مصاحبه و تکمیل پرسشنامه برای تمامی افراد وجود ندارد و ضرورت دارد نمونه برداری آماری انجام شود.

۵-۲- نمونه آماری

پژوهش حاضر کاربردی بوده و از طریق مصاحبه عمیق و مبتنی بر نتایج حاصله از مصاحبه و تنظیم پرسشنامه با نقش‌آفرینان و خبرگان انجام شده است. جامعه آماری شامل ۱۰ گروه نقش آفرینان و خبرگان هستند (جدول ۱). از فرمول کوکران برای تعیین حجم نمونه‌ها از جامعه آماری استفاده شد. در فرمول کوکران با پیش‌بینی جامعه آماری کارشناسی (افرادی که پتانسیل پاسخگویی دارند) ۲۰۰/۰۰۰ نفری (در ده دسته اجرا شده) و دقت مد نظر ۵ درصد، ۳۸۴ نفر است. لیکن نگارنده با توجه به داشتن زمان کافی و تلاش برای رسیدن به نتیجه‌ای با مقبولیت بیشتر تلاش نموده و ۱۰۴۱ نمونه پرسشنامه را تکمیل و انالیز کرده است.

۵-۳- قلمرو مکانی و زمانی تحقیق

محدوده مکانی پژوهش طبق پرسشنامه‌های تقسیم شده در سطح شهر تهران و برخی از استان‌های کشور بوده است. قلمرو زمانی پژوهش با در نظر گرفتن اتفاق‌های بانکی یک دهه قبل از مهرماه ۱۳۹۸ الی شهریور ماه ۱۳۹۹ بوده است و در محدوده یکسال اقدام به مصاحبه و تکمیل پرسشنامه شد.

۵-۴- روش شناسی تحقیق

جهت بررسی میزان درآمد حاصل از اعمال مالیات بر سود سپرده های بانکی (مبلغ سود سپرده پرداختی در سال ۱۳۹۸ به مشتریان ۳/۹۰۰ هزار میلیارد ریال بوده است)، اقدام به نظرخواهی از ۶۰ نفر از نقش آفرینان و خبرگان شد (از هر دسته از نقش آفرینان و خبرگان شش نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند) و پاسخ دهندگان برای حالت مالیات ۱۰ درصد و ۲۵ درصد بر سود سپرده‌های بانکی، درصد تحقق سپرده گذاری (در مقایسه با حالت معافیت مالیاتی) را تعیین کردند (بین ۰ تا ۱۰۰ درصد) سپس با میانگین گیری و آزمون تجزیه واریانس یک طرفه وضعیت محقق شدن درآمدهای حاصل از اعمال سود سپرده‌های بانکی با احتمال ۹۵ درصد محاسبه شد (میانگین‌ها با احتمال ۹۵ درصد و با در نظر گرفتن انحراف معیار ها محاسبه شدند).

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

جهت انجام تحلیل سوآت، ابتدا می‌بایست به بررسی میدانی در زمینه ضعف‌ها، قوت‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای اعمال مالیات بر سود سپرده‌های بانکی پرداخته می‌شد. جهت بررسی و شناسایی ضعف‌ها، قوت‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای اعمال مالیات و یا معافیت مالیاتی (وضعیت کنونی) بر سود سپرده‌های بانکی اقدام به مصاحبه با کارشناسان بانکی و امور مالیاتی شد. پس از بررسی‌های میدانی، اقدام به تهیه پرسشنامه تحلیل سوآت برای دو وضعیت متضاد شامل اخذ مالیات و معافیت مالیاتی سود سپرده‌های بانکی شد. تهیه پرسشنامه اولیه با نظرخواهی از متخصصان و ذینفعان انجام شد و پرسشنامه تحلیل سوآت برای دو وضعیت متضاد اشاره شده تهیه شد. قابل ذکر است که پرسشنامه ها و تحلیل سوآت براساس نظر نقش آفرینان و خبرگان و طیفی از کار آفرینان و غیره است و بعضاً مشکلات اخذ یا معافیت مالیاتی ناشی از مشکلات فرهنگی و بی اعتمادی مردم به علت ندیدن نمود مالیات است و محقق دخل و تصرفی در این خصوص نداشته است. سازگاری یا پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار می‌گیرد. آلفای کرونباخ که بر اساس میانگین کواریانس (و یا همبستگی) سوالات موجود در یک پرسشنامه بدست می‌آید و معمولا مقادیر مثبت بالای ۰/۷ را مناسب در نظر می‌گیرند و اگر منفی بدست بیاید نشان دهنده ناهمگنی (ناسازگاری) زیاد است. بر اساس ارزیابی پایایی پرسشنامه ضریب ۰/۷۵ حاصل گردید و پایایی و سازگاری پرسشنامه تائید شد. پرسشنامه در اختیار جامعه آماری ذینفعان و متخصصان حوزه بانکی کشور قرار گرفت. در این مرحله از تحقیق جامعه آماری شامل ۱۰ گروه از نقش آفرینان و خبرگان انتخاب شدند (جدول ۱).

جدول (۱)- جامعه آماری پژوهش شامل نقش آفرینان و خبرگان در طیف‌های مختلف

ردیف	عنوان نقش آفرین و خبره	تعداد پرسشنامه تکمیل شده
۱	کارشناسان سازمان امور مالیاتی و سازمان حسابرسی کشور	۱۸۴
۲	اعضای کمپانی و هولدینگ های بزرگ	۱۹۱
۳	شهروندان تهرانی	۱۰۴
۴	سپرده‌گذاران بانکی	۸۴
۵	کارشناسان وزارت صمت	۷۱
۶	کارشناسان حوزه علوم بانکی	۹۶
۷	بورس اوراق بهادار تهران	۱۱۸
۸	کارشناسان وزارت امور اقتصادی و دارایی	۹۲
۹	نمایندگان مجلس شورای اسلامی	۲۳
۱۰	اساتید دانشگاه	۷۸
کل		۱۰۴۱

منبع: یافته‌های محقق

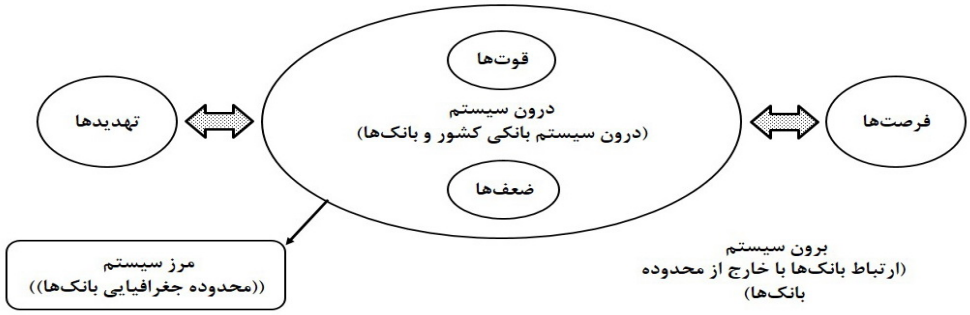
[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

در این پژوهش از نمونه‌گیری به شیوه هدفمند استفاده شد، در نمونه‌گیری هدفمند انتخاب نمونه‌ها بر اساس تخصص پاسخ‌دهندگان و هدف‌های پژوهش صورت می‌گیرد. بنابراین در این شیوه کارشناسان متخصص در زمینه حسابداری و مالیاتی و اقتصادی انتخاب شدند. با توجه به موضوع و اهداف پژوهش تعداد زیادی از کارشناسان و صاحب‌نظران انتخاب گردید (جدول ۱). شایان‌ذکر است که هر یک از کارشناسان در حوزه فعالیت خود خبره هستند.

جهت شناسایی و تفکیک اجزای چهارگانه قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها، محدوده جغرافیایی بانک‌ها (بانک مرکزی، بانک‌های خصوصی و دولتی) به‌عنوان مرز سیستم در نظر گرفته شد و بر این اساس قوت‌ها و ضعف‌ها (عوامل مثبت و منفی مربوط به درون سیستم بانکی کشور و بانک‌ها) و فرصت‌ها و تهدیدها (عوامل مثبت و منفی مربوط به محیط خارجی بانک‌ها و ارتباط با دیگر سازمان‌های دولتی و خصوصی و شهروندان) تفکیک شدند (شکل ۱).

شکل (۱)- تقسیم‌بندی متغیرهای سیستم به عوامل درونی (قوت‌ها و ضعف‌ها) و برونی (فرصت‌ها و تهدیدها) در این پژوهش

منبع: Aliahmadi, 2008

بنابراین پرسشنامه حاوی تمامی نقاط قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها در دو حالت اعمال و معافیت مالیاتی سود سپرده‌ها در اختیار جامعه آماری (ده طیف نقش آفرینان و خبرگان) قرار گرفت و پاسخ‌دهندگان اقدام به ارزیابی و امتیازدهی به متغیرهای گروه‌های چهارگانه تحلیل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها کردند، امتیازدهی گروه‌های چهارگانه تحلیل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها بر اساس مقیاس لیکرت (امتیاز ۱تا ۵) صورت گرفت (Aliahmadi, 2008). نکته قابل‌توجه این است که برای ضعف‌ها و تهدیدها امتیازدهی منفی و برای قوت‌ها و فرصت‌ها امتیازدهی مثبت است.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]
[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

نتایج پرسشنامه تحلیل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها و امتیازدهی آنان در محیط Excel وارد شد و ابتدا مجموع امتیازهای هر مورد (مثلاً هر قوت) محاسبه و سپس اقدام به محاسبه میانگین و وزن نسبی برای هرکدام از قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها (زیر بخش‌های چهارگانه تحلیل سوآت) شد و برای تمامی قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها به این شیوه عمل شد. رتبه‌بندی قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها بر اساس میانگین و وزن نسبی رتبه‌بندی صورت گرفت و هرکدام بیشتر باشد، رتبه بالاتری گرفت و بر اساس نرم‌افزار لیزرل جهت تحلیل معادلات ساختاری تجزیه وتحلیل اطلاعات انجام شد (ساختاری و ماتریسی). ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام راهبردی از دو محور افقی (X) و عمودی (Y) تشکیل‌شده است. برای اعمال تعرفه بر سود بانکی و معافیت آن (جداگانه)، مجموع میانگین امتیازات قوت‌ها (امتیاز مثبت) و ضعف‌ها (امتیاز منفی) بر روی محور Xها قرار گرفت (عوامل درون‌سازمانی)، به همین ترتیب مجموع میانگین امتیازات فرصت‌ها (امتیاز مثبت) و تهدیدها (امتیاز منفی) در محور Yها آوردهمی‌شود (عوامل برون‌سازمانی). از تلاقی امتیاز عوامل درونی (محور x) و بیرونی (محور y) سیستم در جدول مختصات نقطه‌ای به دست می‌آید که راهبرد کلی سازمان یا برنامه را مشخص می‌کند (Aliahmadi, 2008). بنابراین با استفاده از فرآیند تحلیل سوآت و ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام راهبردی، راهبرد مناسب (تهاجمی، رقابتی، تدافعی یا محافظه‌کارانه) برای مدیریت تعیین شد.

جدول (۲)- ماتریس SWOT و نحوه تعیین استراتژی‌ها

ماتریس	نقاط قوت	نقاط ضعف
فرصت‌ها	راهبرد **SO (راهبرد تهاجمی)**	راهبرد **WO (راهبرد بازنگری)**
تهدیدها	راهبرد **ST (راهبرد تنوع)**	راهبرد **WT (راهبرد تدافعی)**

منبع: Aliahmadi, 2008

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

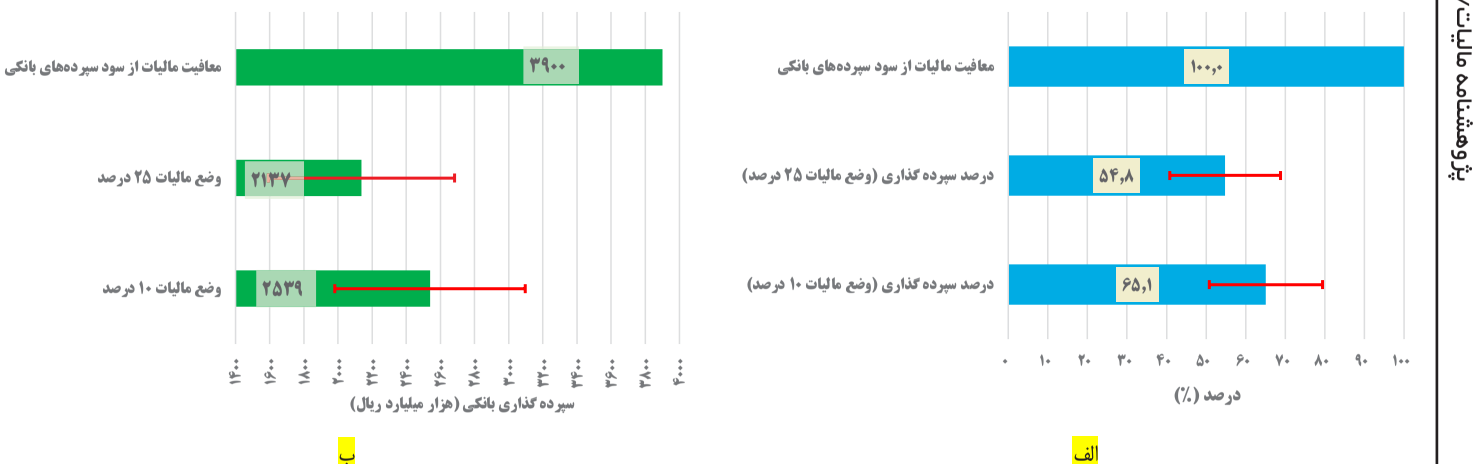

۶- نتایج

۶-۱-تحلیل درآمد کشور در شرایط اخذ و معافیت مالیات بر سود سپرده‌های بانکی

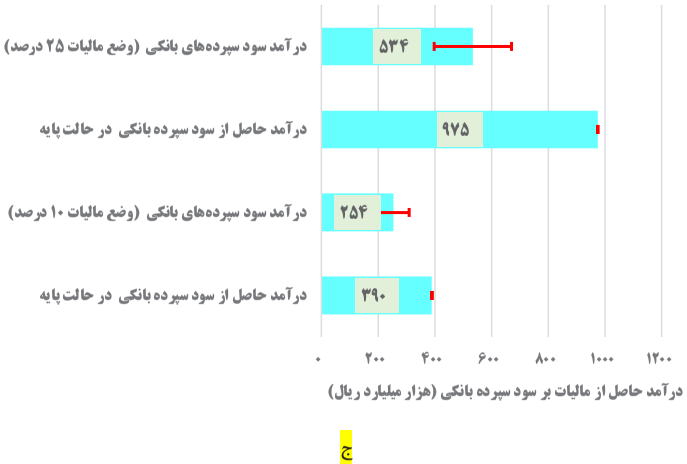
بیشتر درآمد دولت از محل اخذ مالیات حاصل می شود، وضعیت و میانگین های درآمدی حاصل از مالیات سهم بالایی در تامین بودجه ای کشور دارد. نتایج نشان داد که در سال ۹۸ سهم درآمد مالیاتی کشور ۱۴۳۰ هزار میلیارد ریال بوده است.

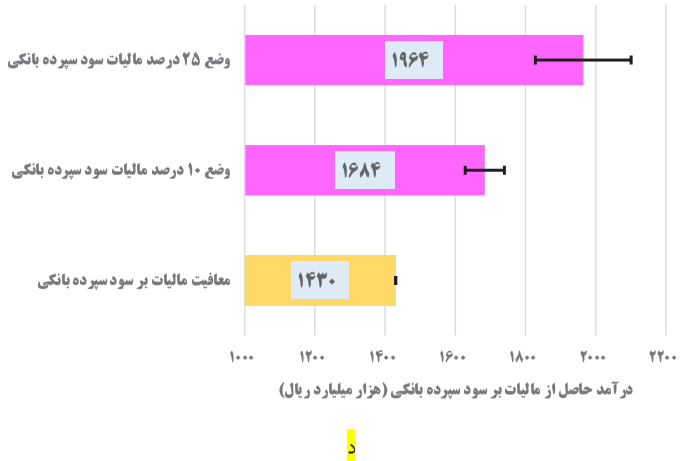
شکل (۲)- درصد تغییرات سپرده گذاری با اخذ مالیات (الف)، تغییرات سپرده گذاری پس از اعمال مالیات بر سود سپرده بانکی (ب)، درآمد حاصل از سود سپرده‌های بانکی از نظر نقش آفرینان و خبرگان (ج) و کل درآمد مالیاتی کشور (د)

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

منبع: یافته‌های تحقیق

مبلغ کلی سودی که بانک ها در سال ۱۳۹۸ به مشتریان خود پرداخت کردند، ۳٫۹۰۰ هزار میلیارد ریال بوده است و با لحاظ کردن ۱۰ و ۲۵ درصد مالیات بر سود سپرده های بانکی کشور به صورت پیش فرض به ترتیب ۳۹۰ و ۹۷۵ هزار میلیارد ریال به درآمدهای مالیاتی افزوده می‌شود، لیکن با توجه به ناشناخته بودن واکنش سپرده گذاران به اعمال مالیات بر سود سپرده های بانکی، احتمالا رقم سپرده گذاری‌ها کاهش یابد و این رقم درآمد مالیاتی محقق نشود. براساس پاسخ نقش آفرینان و خبرگان با اعمال ۱۰ و ۲۵ درصد مالیات بر سود سپرده‌های بانکی، ۶۵/۱ (±۱۴/۳) و ۵۴/۸ (±۱۳/۹۸) درصد از سپرده‌گذاری‌ها باقی خواهد ماند (شکل ۲-الف).

با اعمال مالیات بر سود سپرده‌های بانکی، مقدار سود سپرده بانکی از ۳۹۰۰ هزار میلیارد ریال (در حالت معافیت مالیات بر سود سپرده های بانکی) برای اعمال ۱۰ و ۲۵ درصد مالیات به ترتیب ۲۵۳۸ (±۵۵۷/۸) و ۲۱۳۷ (±۵۴۵/۵) خواهد رسید (با دقت آماری ۹۵ درصد). براساس تغییرات درصد سپرده گذاری، برای مالیات ۱۰ درصد ۲۵۳ (±۵۵/۷) و برای مالیات ۲۵ درصد ۵۳۴ (±۱۳۶/۳) هزار میلیارد درآمد مالیاتی ایجاد می‌شود (با دقت آماری ۹۵ درصد). با در نظر گرفتن درآمد

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

مالیاتی کشور (در سال ۱۳۹۸)، مقادیر احتمالی افزایش درآمد مالیاتی ناشی از اعمال مالیات بر سود سپرده های بانکی (در حالت ۱۰ و ۲۵ درصد)، درآمد مالیاتی کشور از ۱۴۳۰ هزار میلیارد ریال به ۱۶۸۴ (±۵۵/۷) و ۱۹۶۴ (±۱۳۶/۳) هزار میلیارد خواهد رسید (با دقت آماری ۹۵ درصد). قابل ذکر است که این ارقام براساس وضعیت سپرده گذاری در حالت معافیت مالیاتی از سود سپردهای بانکی است و رسیدن به این درآمدها احتمالی است (زیرا ممکن است با اعمال مالیات بر سود سپرده های بانکی، سپرده گذاری در بانک ها کاهش چشم گیری داشته باشد) و این درآمدها محقق نگردند و بعد از اعمال مالیات بر سود سپرده بانکی ۱۰ درصد و ۲۵ درصد به ۱۶۸۴ (±۵۵/۷) و ۱۹۶۴ (±۱۳۶/۳) هزار میلیارد خواهد رسید (با دقت آماری ۹۵ درصد).

جدول ۳- میانگین پارامترهای درآمد مالیاتی (درصد، سود سپرده های بانکی و درآمد مالیاتی حاصل از اعمال مالیات) ناشی از اعمال مالیات بر سود سپرده های بانکی (با دقت آماری ۹۵ درصد)

پارامترهای آماری	درصد سپرده گذاری (وضع مالیات ۱۰ درصد)	درصد سپرده گذاری (وضع مالیات ۲۵ درصد)	وضع وضع مالیات ۱۰ درصد	وضع مالیات ۲۵ درصد	درآمد سود سپرده‌های بانکی (وضع مالیات ۱۰ درصد)	درآمد سود سپرده‌های بانکی (وضع مالیات ۲۵ درصد)
میانگین	۶۵/۱	۵۴/۸	۲۵۳۸/۹	۲۱۳۷/۲	۲۵۳/۸۹	۵۳۴/۳
تعداد	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰
دامنه	۵۳	۵۵	۲۰۶۷	۲۱۴۵	۲۰۶/۷	۵۳۶/۲۵
کمترین	۳۷	۲۵	۱۴۴۳	۹۷۵	۱۴۴/۳	۲۴۳/۲۵
بیشترین	۹۰	۸۰	۳۵۱۰	۳۱۲۰	۳۵۱	۶۸۰
اشتباه معیار (۹۵ درصد)	۱/۸۴۶	۱/۸۰۵	۷۲/۰۱	۷۰/۴۳	۷/۲۰	۱۷/۶۰
انحراف معیار (۹۵ درصد)	۱۴/۳۰۳	۱۳/۹۸۸	۵۵۷/۸۵	۵۴۵/۵۶	۵۵/۷۸	۱۳۶/۳۹
حدود اطمینان (دقت آماری ۹۵ درصد)	۶۵/۱±۱۴/۳۰	۵۴/۸±۱۳/۹۸	۲۵۳۸/۹±۵۵۷/۸۵	۲۱۳۷/۲±۵۴۵/۵۶	۲۵۳/۸±۵۵/۷۸	۵۳۴/۳±۱۳۶/۳۹

منبع: یافته‌های تحقیق

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

جدول ۴-نتایج آزمون تجزیه واریانس یک طرفه جهت معنی دار بودن اختلاف نظر نقش آفرینان و خبرگان در زمینه مقدار درآمد حاصل از اعمال مالیات بر سود سپرده‌های بانکی (۱۰ و ۲۵ درصد)

اعمال مالیات		مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار F	Sig.
وضع ۱۰ درصد مالیات بر سود سپرده بانکی	بین گروهی	۱۶۳۱۴۳/۴۷۴	۹	۱۸۱۲۷/۰۵۳	۴۴/۲۹۳	۰/۰۰۰**
	درون گروهی	۲۰۴۶۲/۵۲۰	۵۰	۴۰۹/۲۵۰		
	کل	۱۸۳۶۰۵/۹۹۴	۵۹			
وضع ۲۵ درصد مالیات بر سود سپرده بانکی	بین گروهی	۹۸۳۲۵۶/۷۸۸	۹	۱۰۹۲۵۰/۷۵۴	۴۷/۷۹۳	۰/۰۰۰**
	درون گروهی	۱۱۴۲۹۶/۸۱۲	۵۰	۲۲۸۵/۹۳۶		
	کل	۱۰۹۷۵۵۳/۶۰۰	۵۹			

** دارای اختلافی معنی دار در سطح ۹۹ درصد

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۴ نشان داد که بین میزان درآمد حاصل شده از اعمال مالیات بر سود سپرده های بانکی در ده دسته از نقش آفرینان و خبرگان اختلاف معنی دار وجود دارد.

۶-۲- تحلیل سوآت

در کشور ما سازمان امور مالیاتی کشور زیر مجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی متصدی اخذ و معافیت مالیاتی است. اخذ مالیات از سود سپردهای بانکی در چند برهه زمانی در دولت‌های مختلف پیشنهاد و بررسی‌شده است، لیکن تاکنون هیچ برنامه عملیاتی برای اخذ مالیات از سود سپردهای بانکی پیشنهاد و ابلاغ نشده است. بنابراین در این قسمت نظرات طیف های مختلف نقش آفرینان و خبرگان در این زمینه بررسی و مقایسه شدند و نظرهای موافقین و مخالفین مقایسه گردید.

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

جدول (۵)- میانگین و رتبه‌بندی قوت‌ها و ضعف‌های اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی از نظر طیف های دهگانه نقش آفرینان و خبرگان

تحلیل سوآت		مجموع امتیازها	کل نقش آفرینان و خبرگان	سازمان امور مالیاتی و حسابرسی	شرکت‌ها و هولدینگ ها	شهروندان تهرانی	سپرده‌گذاران	وزارت صمت	کارشناسان حوزه علوم بانکی	بورس اوراق بهادار تهران	وزارت اقتصاد	نمایندگان مجلس	اساتید دانشگاه
		وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی
قوت‌ها	افزایش شفافیت در سپرده‌های بانکی*	۲۳۶۴	۸۴	۸۴/۷	۸۴/۳	۹۲/۳	۷۱/۴	۲۸/۷۷	۶۵/۶۳	۷۵/۰۸	۷۲/۶۱	۷۴/۷۸	۶۳/۳۳
	باثبات سازی منابع بانکی و مدیریت بهینه این منابع *	۲۳۳۱	۸۲/۸	۸۲/۳	۸۴/۱	۸۸/۳	۷۴/۳	۳۰/۲۹	۶۳/۹۶	۷۴/۷۵	۸۱/۵۲	۶۹/۵۷	۶۴/۳۶
	تشویق سپرده‌گذاران به سرمایه‌گذاری در بخش‌های تولیدی و خدماتی (افزایش GDP)	۲۲۷۹	۸۱	۸۲	۸۰/۶	۸۷/۱	۷۱/۹	۲۷/۶۰	۵۸/۳۳	۷۳/۹۰	۷۱/۹۶	۶۸/۷۰	۶۱/۰۳
	کاهش ریسک و مدیریت آسان‌تر نقدینگی (استفاده به عنوان یک ابزار سیاستی)	۲۲۶۶	۸۰/۵	۷۹/۶	۸۲	۸۴/۸	۷۳/۸	۳۰/۱۸	۶۵/۸۳	۷۶/۶۱	۷۶/۳۰	۷۵/۶۵	۶۴/۱۰
	تغییر در ترجیحات مصرف و پس انداز و حتی عرضه نیروی کار	۲۲۵۰	۷۹/۹	۷۸/۲	۸۲/۳	۸۴/۶	۷۲/۶	۲۸/۷۷	۵۹/۷۹	۷۷/۴۶	۶۸/۴۸	۶۳/۴۸	۶۶/۴۱
	اخذ مالیات سبب هدایت غیردستوری نرخ سود بانکی می‌شود (یک ابزار سیاستی برای هدایت پول است)	۲۲۰۴	۷۸/۳	۷۸/۳	۷۸/۳	۸۴/۴	۷۰/۷	۲۹/۵۹	۶۲/۲۹	۷۰/۰۰	۷۲/۱۷	۶۵/۲۲	۶۰/۲۶
	کل	۱۳۶۹۴											

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

ضعف‌ها	کاهش تمایل مردم به سپرده‌گذاری در بانک‌ها *	۱۴۹۱	۵۳	۵۶	۵۴/۱	۴۶/۹	۵۱/۲	۲۳٫۹۸	۶۸٫۵۴	۴۴٫۴۱	۴۶٫۵۲	۵۲٫۱۷	۴۵٫۶۴
	ایجاد بازار سیاه پول (بازار سود و بهره غیرمجاز)	۱۴۰۷	۵۰	۵۳/۷	۴۹/۳	۴۴	۵۰/۷	۲۲٫۸۱	۶۷٫۹۲	۴۴٫۵۸	۵۱٫۰۹	۴۹٫۵۷	۴۵٫۹۰
	کاهش منابع مالی بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری	۱۴۰۱	۴۹/۸	۵۳/۲	۴۹/۲	۴۳/۸	۵۱	۲۱٫۱۷	۷۱٫۸۸	۴۳٫۰۵	۴۵٫۲۲	۴۹٫۵۷	۳۸٫۷۲
	افزایش هزینه تمام شده و در نتیجه افزایش نرخ سود تسهیلات دهی	۱۳۸۴	۴۹/۲	۴۸/۳	۵۱/۵	۴۴/۶	۵۱/۴	۲۱٫۰۵	۶۲٫۰۸	۴۳٫۰۵	۴۶٫۳۰	۴۵٫۲۲	۴۲٫۸۲
	در صورت عدم‌حمایت از اقشار کم‌درآمد سبب شکل‌گیری انتقادات از منظر حمایتی به آنان می‌شود	۱۳۷۱	۴۸/۷	۴۷/۳	۵۱/۱	۴۲/۹	۵۳/۶	۲۱٫۹۹	۶۲٫۷۱	۴۳٫۰۵	۳۸٫۹۱	۵۷٫۳۹	۴۰٫۷۷
	کاهش توان تسهیلات دهی و همچنین انتقال بار مالیاتی به بانک‌ها	۱۲۹۹	۴۶/۱	۴۸/۳	۴۷/۶	۳۹/۸	۴۶	۲۲٫۳۴	۶۵٫۴۲	۴۴٫۲۴	۴۳٫۹۱	۴۹٫۵۷	۳۸٫۹۷
	وجود مؤسسات غیرمجاز در بازار پول ایران	۱۲۹۷	۱۴۶	۴۶/۵	۴۶/۸	۴۲/۱	۴۸/۳	۲۰٫۰۰	۵۸٫۳۳	۴۵٫۵۹	۴۶٫۰۹	۴۶٫۹۶	۴۱٫۷۹
	افزایش پایه‌های پولی و در نتیجه افزایش تورم (با خارج کردن پول‌ها از بانک‌ها)	۱۲۹۲	۴۵/۹	۵۵/۲	۴۴	۳۳/۸	۴۴/۸	۱۹٫۸۸	۶۱٫۸۸	۳۹٫۶۶	۳۹٫۱۳	۵۲٫۱۷	۳۷٫۱۸
	خدشه‌دار شدن رازداری بانک‌ها *	۱۲۸۰	۴۵/۵	۴۲/۸	۴۶/۱	۴۲/۵	۵۳/۶	۱۵٫۵۶	۵۹٫۷۹	۲۱٫۵۳	۲۹٫۳۵	۵۱٫۳۰	۲۷٫۱۸
	کل	۱۲۲۲۲											

منبع: یافته‌های تحقیق

برای حالت اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی به ترتیب تعداد ۶ و ۹ قوت و ضعف وجود دارد (تعداد ضعف‌های اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی بیشتر از قوت‌های آن است و ضرورت دارد در این زمینه پژوهش‌های بیشتری انجام شود) و جدول ۵ نشان داد که مهم‌ترین قوت و ضعف اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی به ترتیب افزایش شفافیت در سپرده‌های بانکی و کاهش تمایل مردم به سپرده‌گذاری در بانک‌ها هستند.

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

جدول (۶)- میانگین و رتبه‌بندی فرصت‌ها و تهدیدهای های اخذ مالیات از سود سپرده‌های از نظر طیف های دهگانه نقش آفرینان و خبرگان

تحلیل سوآت		مجموع امتیازها	کل نقش‌آفرینان و خبرگان	سازمان امور مالیاتی و حسابرسی	شرکت‌ها و هولدینگ ها	شهروندان تهرانی	سپرده‌گذاران	وزارت صمت	کارشناسان حوزه علوم بانکی	بورس اوراق بهادار تهران	وزارت اقتصاد	نمایندگان مجلس	اساتید دانشگاه
		وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی
فرصت‌ها	کاهش اتکای بودجه دولت به منابع نفتی	۲۳۸۰	۸۴/۵	۸۳/۵	۸۴/۹	۹۱	۷۸/۱	۳۲/۲۸	۶۹/۳۸	۷۹/۸۳	۸۴/۱۳	۶۸/۷۰	۶۶/۱۵
	افزایش عدالت در نظام مالیاتی	۲۳۷۰	۸۴/۲	۸۳/۷	۸۴/۵	۸۹/۲	۷۸/۳	۳۰/۹۹	۶۷/۲۹	۸۱/۱۹	۸۴/۵۷	۷۰/۴۳	۶۴/۸۷
	افزایش تمایل فعالین اقتصادی به استفاده از منابع داخلی شرکت یا منابع شخصی برای تأمین مالی فعالیت‌ها و کاهش تقاضای تسهیلات از بانک‌ها	۲۳۶۲	۸۳/۹	۸۳/۲	۸۵	۸۸/۳	۷۷/۶	۲۹/۴۷	۷۰/۴۲	۸۰/۰۰	۷۸/۴۸	۶۶/۰۹	۶۳/۳۳
	فعال شدن بازار سرمایه از طریق سرمایه‌گذاری این وجوه در انواع ابزارهای مالی بازار یادشده (استفاده به عنوان یک ابزار سیاستی)	۲۳۴۹	۸۳/۴	۸۰/۷	۸۶	۸۸/۸	۷۷/۱	۲۹/۹۴	۶۱/۶۷	۷۵/۰۸	۷۵/۲۲	۶۶/۰۹	۶۵/۹۰
	سازگاری با اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلان اقتصادی کشور و بهبود وضعیت اقتصادی کشور	۲۳۴۴	۸۳/۳	۸۴	۸۲/۷	۸۶/۷	۷۸/۶	۳۰/۶۴	۶۹/۳۸	۷۷/۱۲	۷۱/۳۰	۷۳/۰۴	۶۵/۹۰
	افزایش اشتغال از طریق افزایش سرمایه‌گذاری در واحدهای تولیدی و خدماتی	۲۳۲۴	۸۲/۶	۸۰/۳	۸۴/۷	۸۶/۵	۷۷/۶	۳۱/۵۸	۶۲/۲۹	۷۷/۸۰	۷۷/۸۳	۶۶/۰۹	۶۵/۹۰

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

فرصت‌ها	کاهش نرخ بهره مؤثر برای سپرده‌گذاران و موجه شدن بسیاری از پروژه‌های سرمایه‌گذاری در بخش واقعی اقتصاد	۲۳۱۶	۸۲/۳	۸۲/۱	۸۱/۷	۸۸/۱	۷۶/۹	۲۸٫۳۰	۵۸٫۵٤	۷۷٫۱۲	۷۹٫۱۳	۷٤٫۷۸	٦۲٫۳۱
	ممانعت از تشدید رکود در سال‌های آتی	۲۳۰۸	۸۲	۸۲/۷	۸۰/۱	۸۷/۵	۷۷/۹	۳۰٫٦٤	٦۷٫۹۲	۷۷٫٤٦	۷٦٫۹٦	۷۳٫۹۱	٦۳٫۳۳
	شفافیت در سپرده بانکی و ایجاد بستر سیاست‌گذاری مالی برای دولت	۲۲۸۰	۸۱	۸۱/۴	۸۱/۳	۸۶/۹	۷۲/۱	۲۹٫۵۹	۵۹٫۵۸	۷۷٫۹۷	۷۸٫۲٦	٦۵٫۲۲	۷۱٫۷۹
	تغییر در سبد دارایی اشخاص و زمینه‌سازی برای رشد بازار سرمایه و ایجاد بازار سرمایه و ایجاد بازار گسترده برای اوراق مالی دولتی به‌ویژه در شرایطی که انتشار اوراق دولت افزایش پیداکرده است	۲۲٦۹	۸۰/٦	۷۸/۷	۸۳/۸	۸۳/۳	۷۴/۳	۲۹٫٤۷	٦۰٫۲۱	۷٦٫٦۱	۷۷٫٦۱	۷۲٫۱۷	٦٤٫۳٦
	رعایت عدالت اقتصادی به سبب گسترش پایه‌های مالیاتی و افزایش درآمدهای دولت (استفاده به عنوان یک ابزار سیاستی)	۲۲٦۹	۸۰/٦	۸۰/۱	۸۰/۵	۸۷/۱	۷۳/۸	۳۰٫۱۸	٦۰٫۰۰	۷٦٫۹۵	۷٦٫۰۹	٦۷٫۸۳	٦۱٫۵۴
	کاهش بیکاری	۲۲٦۲	۸۰/۴	۷۹/۸	۷۹/۵	۸۸/۳	۷۳/۸	۲٦٫۹۰	۵۲٫۹۲	۷٤٫۵۸	۷٦٫۳۰	٦٦٫۹٦	٦۵٫٦۴
	عدم سپرده‌گذاری در بانک‌ها و کاهش سود کلان بانکی سپرده‌گذاران و کنترل نقدینگی (استفاده به عنوان یک ابزار سیاستی)	۲۲۰۷	۷۸/۴	۷۹/۳	۷۸/٦	۸۲/۹	۷۰/۲	۲٦٫۹۰	٦۲٫۲۹	۷۱٫۱۹	۷٦٫۷۴	٦۹٫۵۷	٦۷٫۱۸
	افزایش درآمدهای مالیاتی از طریق ایجاد پایه مالیاتی جدید و در نتیجه کاهش کسری بودجه	۱۴۷۷	۵۲/۵	۷۵/۷	۴۵/۳	۳۷/۵	۳۶/۴	۱۷٫۵٤	٦۲٫۰۸	۲۲٫۰۳	۳۰٫۲۲	۷٤٫۷۸	٤۱٫۵٤
	کل	۳۱۵۱۷											

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

تهدیدها	افزایش سرمایه‌گذاری در واحدهای غیرمولد مانند سرمایه‌گذاری در ارز، کالا و سکه (ایجاد اخلال در بازارهای موازی)	۱۴۷۶	۵۲/۴	۶۰/۵	۵۱/۱	۴۱/۳	۵۱/۴	۲۲,۱۱	۶۱,۸۸	۴۲,۸۸	۴۳,۹۱	۴۴,۳۵	۴۵,۱۳
	افزایش نقدینگی و تورم	۱۴۶۷	۵۲/۱	۵۵	۵۲/۲	۴۶	۵۵/۵	۲۲٫۸۱	۶۸٫۰۸	۴۳٫۲۲	۴۷٫۳۹	۵۰٫۴۳	۴۲٫۳۱
	کاهش منابع بانک‌ها و کاهش توان اعطای تسهیلات بانکی	۱۴۰۴	۴۹/۹	۵۴/۷	۴۹/۹	۴۱/۵	۴۹/۵	۲۳٫۳۹	۶۸٫۱۳	۳۹٫۱۵	۴۵٫۸۷	۵۸٫۲۶	۴۲٫۳۱
	امکان ورود سپرده‌های بانکی به بازارهای موازی و در نتیجه ایجاد اخلال در این بازارها	۱۳۸۹	۴۹/۳	۵۷	۴۷/۳	۴۰	۴۸/۸	۲۱٫۴۰	۶۰٫۰۰	۴۲٫۱۷	۴۸٫۲۶	۵۴٫۷۸	۳۶٫۴۱
	افزایش تعداد مؤسسات غیرمجاز و تشدید مشکلات برای سپرده‌گذاران	۱۳۸۶	۴۹/۲	۵۰/۴	۴۹/۸	۴۱/۵	۵۴/۸	۱۹٫۵۳	۶۰٫۲۱	۴۴٫۲۴	۴۵٫۶۵	۵۳٫۰۴	۳۹٫۴۹
	کاهش اطمینان سپرده‌گذاران به بانک‌ها	۱۳۸۳	۴۹/۱	۴۹/۳	۵۰/۴	۴۲/۷	۵۳/۸	۱۹٫۴۲	۶۷٫۵۰	۳۷٫۹۷	۴۳٫۷۰	۴۸٫۷۰	۳۸٫۴۶
	کاهش سپرده‌گذاری مدت‌دار در بانک‌ها	۱۳۶۸	۴۸/۶	۵۲/۷	۴۷/۱	۴۱/۲	۵۲/۱	۲۲٫۳۴	۵۹٫۷۹	۳۸٫۱۴	۴۵٫۸۷	۶۱٫۷۴	۴۳٫۰۸
	افزایش نرخ سود تسهیلات و خدشه به جریان تولید و رشد شرایط اقتصادی	۱۳۶۳	۴۸/۴	۴۸/۸	۴۹/۸	۴۱/۵	۵۲/۹	۲۳٫۶۳	۶۱٫۴۶	۴۲٫۰۳	۴۲٫۳۹	۴۶٫۰۹	۴۱٫۷۹
	خروج منابع سپرده‌گذاران از کشور و سرمایه‌گذاری در خارج از کشور	۱۳۵۸	۴۸/۲	۵۳/۴	۴۵	۴۳/۱	۵۰/۷	۲۲٫۵۷	۶۴٫۱۷	۴۰٫۶۸	۴۵٫۴۳	۵۹٫۱۳	۴۱٫۲۸
	افزایش نرخ سود تسهیلات اعطایی بانک‌ها (به دلیل عدم دسترسی به منابع مالی لازم به سبب خروج سپرده از بانک‌ها) و در نتیجه افزایش هزینه‌های تولید	۱۳۵۱	۴۸	۴۹/۱	۴۹/۵	۴۰/۴	۵۱/۴	۲۰٫۲۳	۶۱٫۶۷	۳۸٫۸۱	۴۶٫۰۹	۶۰٫۰۰	۳۹٫۴۹
	اخذ مالیات سبب مشکلات ترازنامه در بانک‌ها و نارضایتی تسهیلات گیرندگان می‌شود	۱۳۴۶	۴۷/۸	۵۰/۱	۴۸/۷	۴۰/۶	۴۹/۸	۱۸٫۹۵	۶۱٫۸۸	۴۰٫۳۴	۴۸٫۲۶	۵۱٫۳۰	۳۷٫۶۹

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

تهدیدها	بی‌اعتمادی نسبت به سرمایه‌گذاری در بازارهای دولتی (بازارهای سرمایه‌گذاری وابسته به دولت نظیر بانک‌ها)	۱۳۴۲	۴۷/۷	۴۹/۱	۴۶/۶	۴۲/۹	۵۲/۹	۱۹٫۸۸	۶۸٫۳۳	۳۰٫۶۸	۲۹٫۷۸	۴۷٫۸۳	۲۹٫۲۳
	بانک‌ها با مشکلات اعتباری و ترازنامه‌ای روبه‌رو هستند سیاست وضع مالیات باعث تشدید این مشکلات می‌شود	۱۳۴۰	۴۷/۶	۵۰/۹	۴۶/۷	۴۱	۵۰/۷	۲۰٫۲۳	۶۰٫۸۳	۴۲٫۷۱	۳۸٫۹۱	۵۳٫۹۱	۳۸٫۴۶
	عدم تمایل شرکت‌ها به ایجاد حساب سپرده و در نتیجه کمبود نقدینگی بانک‌ها و ایجاد بهره‌وری پایین بانک‌ها	۱۳۳۸	۴۷/۵	۵۰/۷	۴۶/۴	۴۲/۱	۵۰	۲۱٫۴۰	۶۰٫۰۰	۳۹٫۳۲	۴۳٫۷۰	۳۸٫۲۶	۴۱٫۰۳
	پایین آمدن رضایت بانک‌ها از سیاست‌های مالی دولت	۱۳۰۹	۴۶/۵	۵۰/۳	۴۵/۸	۳۸/۱	۵۰/۲	۲۰٫۲۳	۶۳٫۱۳	۳۳٫۲۲	۴۴٫۳۵	۴۰٫۸۷	۳۷٫۹۵
	مقاومت نظام بانکی	۱۳۰۵	۴۶/۴	۵۲/۳	۴۵/۴	۳۵/۲	۴۹/۳	۲۰٫۵۸	۵۶٫۲۵	۳۷٫۸۰	۴۱٫۹۶	۵۴٫۷۸	۴۲٫۰۵
	افزایش تمایل فعالین اقتصادی به استفاده از منابع داخلی شرکت و شخصی برای تأمین مالی فعالیت‌ها و کاهش تقاضای تسهیلات از بانک‌ها	۱۳۰۰	۴۶/۲	۵۰/۱	۴۵/۷	۳۸/۷	۴۸/۱	۲۰٫۵۸	۵۶٫۲۵	۳۹٫۱۵	۴۴٫۳۵	۵۲٫۱۷	۳۷٫۶۹
	ورود وجه نقد به فعالیت‌هایی که فعالیت اصلی شرکت نیست و در نتیجه کتمان درآمد	۱۲۸۸	۴۵/۸	۴۳/۳	۴۹/۶	۳۸/۵	۵۱/۴	۱۸٫۹۵	۵۷٫۲۹	۴۰٫۵۱	۴۴٫۷۸	۴۱٫۷۴	۳۸٫۴۶
	شکل‌گیری انتقادات از منظر حمایتی	۱۲۸۷	۴۵/۷	۴۹/۳	۴۵/۷	۳۷/۵	۴۸/۱	۱۸٫۹۵	۵۷٫۵۰	۳۸٫۸۱	۴۱٫۷۴	۴۸٫۷۰	۴۰٫۰۰
	ادغام بانک‌ها	۱۱۶۶	۴۱/۴	۴۲/۷	۳۹/۸	۳۵/۶	۴۹/۵	۱۸٫۶۰	۵۷٫۰۸	۴۱٫۶۹	۴۳٫۴۸	۴۵٫۲۲	۳۶٫۴۱
	کاهش قدرت انعطاف‌پذیری شرکت‌ها و رفتن به سمت سرمایه‌گذاری‌های میان‌مدت و بلندمدت	۱۲۴۲	۴۴/۱	۴۶/۴	۴۲/۱	۴۲/۱	۴۶/۲	۲۳٫۸۶	۵۲٫۹۲	۳۸٫۸۱	۴۵٫۴۳	۵۲٫۱۷	۴۱٫۵۴
	پایین آمدن نسبت جاری شرکت‌ها	۱۲۳۷	۴۳/۹	۴۴/۸	۴۵/۴	۳۶/۷	۴۷/۶	۱۸٫۰۱	۵۲٫۹۲	۳۵٫۵۹	۴۳٫۰۴	۵۳٫۹۱	۳۷٫۹۵
	وقفه و خدشه به جریان تولید و رشد اقتصادی صنایع و شرکت‌ها	۱۲۱۴	۴۳/۱	۴۴/۲	۴۳/۷	۳۸/۷	۴۵	۱۷٫۳۱	۵۶٫۸۸	۴۰٫۳۴	۴۳٫۲۶	۴۲٫۶۱	۳۳٫۳۳
	کل	۳۰۶۵۹											

منبع: یافته‌های تحقیق

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

برای وضعیت اخذ مالیات از سود سپردهای بانکی تعداد ۱۴ فرصت و ۲۳ تهدید وجود دارد و با عنایت به تعداد تهدیدهای بالای اخذ مالیات از سود سپردهای بانکی، ضرورت دارد در هرگونه برنامه ریزی برای اخذ مالیات تمامی تهدیدها و ضعف‌های آن لحاظ و پژوهش‌های بیشتری انجام شود. جدول ۶ نشان داد که مهم‌ترین فرصت و تهدید اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی به ترتیب کاهش اتکای بودجه دولت به منابع نفتی و افزایش سرمایه‌گذاری در واحدهای غیرمولد مانند سرمایه‌گذاری در ارز، کالا و سکه (ایجاد اخلال در بازارهای موازی) هستند.

جدول (۷)- میانگین و رتبه‌بندی قوت‌ها و ضعف‌های معافیت مالیات از سود سپرده‌های بانکی از نظر طیف‌های دهگانه نقش آفرینان و خبرگان

تحلیل سوآت		مجموع امتیازها	کل نقش‌آفرینان و خبرگان	سازمان امور مالیاتی و حسابرسی	شرکت‌ها و هولدینگ ها	شهروندان تهرانی	سپرده‌گذاران	وزارت صمت	کارشناسان حوزه علوم بانکی	بورس اوراق بهادار تهران	وزارت اقتصاد	نمایندگان مجلس	اساتید دانشگاه
		وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی	وزن نسبی
قوت‌ها	افزایش تمایل مردم به سپرده‌گذاری در بانک‌ها	۱۵۹۹	۵۶/۸	۶۰/۷	۵۵/۱	۴۲/۹	۶۹/۵	۲۴/۴۴	۶۷/۷۱	۴۵/۹۳	۴۷/۳۹	۵۸/۲۶	۴۲/۳۱
	معافیت مالیاتی مانع از جریان نقدینگی به‌سوی سفته‌بازی می‌شود	۱۵۸۴	۵۶/۳	۵۵/۸	۵۵/۸	۴۶/۹	۷۰	۲۴/۸۰	۶۶/۸۸	۴۹/۴۹	۴۵/۴۳	۴۹/۵۷	۳۹/۴۹
	افزایش توان تسهیلات دهی بانک‌ها	۱۵۷۲	۵۵/۸	۵۵/۷	۵۴/۷	۴۷/۳	۶۹/۵	۲۳/۲۷	۶۴/۷۹	۴۷/۹۷	۴۳/۹۱	۴۶/۰۹	۴۳/۸۵
	متناسب با ادغام بانک‌ها	۱۲۶۶	۴۵	۴۴/۱	۴۱/۹	۳۷/۵	۶۳/۱	۲۱/۴۰	۵۱/۸۸	۴۰/۳۴	۴۵/۴۳	۶۳/۴۸	۴۳/۸۵
	کل	۶۰۲۱											

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

	کاهش هزینه تمام شده پول برای بانک‌ها و در نتیجه افزایش نرخ سود تسهیلات دهی	۲۱۸۶	۷۷/۷	۷۹/۱	۸۱/۷	۸۴/۶	۵۳/۸۱	۲۸/۸۹	۶۳/۶۳	۷۹/۱۵	۶۷/۸۳	۷۱/۳۰	۶۷/۶۹
	کاهش میل نهایی به مصرف و افزایش سپرده‌گذاری	۲۱۸۱	۷۷/۵	۷۸/۷	۸۱/۹	۸۶/۳	۵۴/۲۹	۲۹/۱۲	۵۹/۳۸	۷۶/۹۵	۷۹/۱۳	۶۲/۶۱	۶۳/۵۹
ضعف‌ها	عدم شفافیت در سپرده بانکی	۲۱۸۱	۷۷/۵	۷۵/۱	۸۳/۸	۸۷/۷	۵۷/۱۴	۲۸/۴۲	۶۰/۶۳	۷۴/۰۷	۷۶/۵۲	۸۰/۰۰	۶۶/۴۱
	افزایش توانایی دولت در سیاست دستوری نرخ سود بانکی	۲۱۳۷	۷۵/۹	۷۶/۳	۸۰/۲	۸۴/۸	۵۵/۷۱	۲۴/۸۰	۵۱/۰۴	۷۳/۳۹	۷۴/۷۸	۷۵/۶۵	۶۵/۹۰
	مدیریت سخت‌تر نقدینگی	۲۱۰۲	۷۴/۷	۷۲/۹	۷۹/۷	۸۲/۷	۵۶/۶۷	۲۶/۹۰	۵۸/۹۶	۷۰/۸۵	۷۸/۹۱	۷۰/۴۳	۶۴/۳۶
	کل	۱۰۷۸۷											

منبع: یافته‌های تحقیق

برای شرایط معافیت مالیاتی تعداد ۴ و ۶ قوت و ضعف شناسایی شد. جدول ۵ نشان داد که مهم‌ترین قوت و ضعف معافیت مالیات بر سود سپرده‌های بانکی به ترتیب افزایش تمایل مردم به سپرده‌گذاری در بانک‌ها و کاهش هزینه تمام شده پول برای بانک‌ها و در نتیجه افزایش نرخ سود تسهیلات دهی هستند.

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

جدول (۸) - میانگین و رتبه‌بندی فرصت‌ها و تهدیدهای های معافیت مالیات از سود سپرده‌های بانکی از نظر طیف های دهگانه نقش آفرینان و خبرگان

تحلیل سوآت		کل نقش آفرینان و خبرگان		سازمان امور مالیاتی و حسابرسی		شرکت‌ها و هولدینگ ها		شهروندان تهرانی		سپرده‌گذاران		وزارت صمت		کارشناسان حوزه علوم بانکی		بورس اوراق بهادار تهران		وزارت اقتصاد		نمایندگان مجلس		اساتید دانشگاه	
		مجموع امتیازها	وزن نسبی	وزن نسبی		وزن نسبی		وزن نسبی		وزن نسبی		وزن نسبی		وزن نسبی		وزن نسبی		وزن نسبی		وزن نسبی		وزن نسبی	
فرصت‌ها	افزایش سپرده‌گذاری در قالب سپرده‌های مدت‌دار	۱۴۷۰	۵۲/۲	۵۶/۶		۴۷/۲		۳۹/۲		۷۰		۲۳/۶۳		۶۱/۶۷		۴۷/۶۳		۴۵/۰۰		۵۲/۱۷		۴۲/۳۱	
	کاهش تمایل فعالین اقتصادی به استفاده از تسهیلات بانکی برای تأمین مالی	۱۴۶۱	۵۱/۹	۴۷/۱		۵۰/۳		۴۹/۶		۶۹		۱۹/۳۰		۵۸/۵۴		۴۱/۵۳		۴۷/۱۷		۶۰/۰۰		۴۱/۵۴	
	تمرکز سپرده‌های بانکی در بانک‌ها و جلوگیری از اختلال در سایر بازارهای پولی	۱۴۱۱	۵۰/۱	۵۱/۳		۴۶/۸		۴۰/۴		۶۷/۱		۲۲/۳۴		۶۴/۱۷		۴۳/۹۰		۴۵/۶۵		۵۹/۱۳		۴۰/۲۶	
	ممانعت از افزایش نرخ سود تسهیلات و ثبات در تولید	۱۴۰۱	۴۹/۸	۴۶/۸		۴۸/۷		۴۲/۳		۶۷/۹		۲۱/۵۲		۵۷/۰۸		۴۳/۹۰		۳۷/۱۷		۵۳/۹۱		۳۴/۱۰	
	معافیت مالیاتی زمینه‌ساز فرصت آربیتراژ بین بازارهای مالی می‌شود	۱۳۱۰	۴۶/۵	۴۹/۱		۴۲		۳۴		۶۶/۷		۱۷/۱۹		۵۸/۳۳		۳۹/۳۲		۴۵/۴۳		۵۸/۲۶		۴۱/۲۸	
	حمایت از اقشار کم‌درآمد و بازنشستگان	۱۳۰۵	۴۶/۴	۴۵/۷		۴۲/۳		۳۷/۹		۶۷/۶		۲۱/۱۷		۵۷/۹۲		۴۲/۲۰		۴۳/۲۶		۴۳/۴۸		۳۶/۴۱	
کل		۵۳۵۸																					

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

تهدیدها	کاهش عرضه نیروی کار اشخاص و افزایش میل نهایی به مصرف	۲۲۲۴	۷۹	۸۱/۷	۸۳/۱	۸۷/۳	۵۳/۳	۳۱٫۷۰	۵۷٫۹۲	۷۶٫۹۵	۸۱٫۳۰	۶۶٫۰۹	۶۷٫۴۴
	کاهش درآمد مالیاتی دولت و اتکا به فروش نفت	۲۱۸۶	۷۷/۷	۷۷/۸	۸۲/۱	۸۷/۱	۵۵/۵	۲۶٫۵۵	۵۴٫۷۹	۷۳٫۷۳	۸۰٫۰۰	۶۹٫۵۷	۶۸٫۹۷
	مبهم بودن و کاهش عدالت در نظام مالیاتی کشور	۲۱۸۳	۷۷/۵	۷۶/۱	۸۲/۸	۸۸/۳	۵۵/۵	۲۶٫۷۸	۵۷٫۹۲	۷۷٫۶۳	۷۹٫۱۳	۷۶٫۵۲	۶۲٫۵۶
	کاهش توان در سیاست‌گذاری مالی برای دولت	۲۱۵۸	۷۶/۷	۷۶/۵	۸۱/۲	۸۹/۸	۵۰/۵	۲۶٫۳۲	۵۸٫۷۵	۷۶٫۴۴	۷۶٫۷۴	۶۶٫۰۹	۶۴٫۱۰
	تغییر در ترجیحات پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در بانک‌ها (افزایش سپرده‌گذاری به‌جای مصرف‌گرایی)	۲۱۵۰	۷۶/۴	۷۴/۳	۸۲/۷	۸۴/۴	۵۶/۴	۲۵٫۰۳	۶۲٫۹۲	۷۱٫۸۶	۶۹٫۳۵	۶۹٫۵۷	۶۷٫۴۴
	تمرکز نقدینگی در سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار می‌شود و درنهایت اثربخشی بیشتر سیاست‌های مالی دولت در ارتباط با تغییرات نرخ بهره	۲۱۰۲	۷۴/۷	۷۵/۲	۷۸/۳	۸۵	۵۲/۴	۲۶٫۹۰	۵۸٫۹۶	۷۳٫۰۵	۷۵٫۴۳	۷۰٫۴۳	۶۲٫۵۶
	کل	۱۳۰۰۳				۲۳/۱							

منبع: یافته‌های تحقیق

برای معافیت مالیات از سود سپرده های بانکی به ترتیب تعداد ۶ و ۶ فرصت و تهدید شناسایی شد، با عنایت به مبهم بودن شرایط اخذ و معافیت مالیات بر سود سپرده های بانکی، ضرورت دارد در این زمینه اقدام با احتیاطی صورت گیرد. جدول ۸ نشان داد که مهم‌ترین فرصت و تهدید معافیت مالیات از سود سپرده‌های بانکی به ترتیب افزایش سپرده‌گذاری در قالب سپرده‌های مدت‌دار و کاهش عرضه نیروی کار اشخاص و افزایش میل نهایی به مصرف هستند.

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

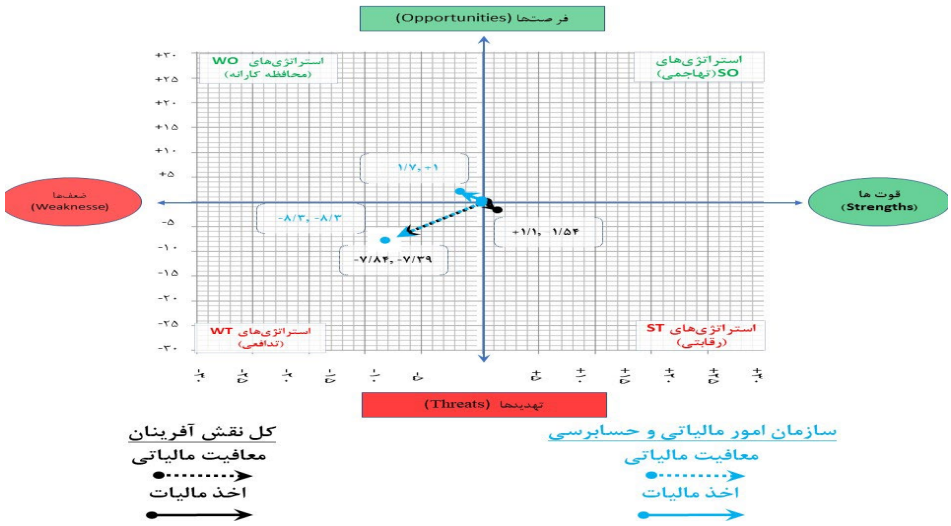
جدول (۹)- مجموع میانگین امتیازت تحلیل چهارگانه سوآت به تفکیک طیف نقش‌آفرینان و خبرگان

	تحلیل سوآت	کل نقش‌آفرینان و خبرگان	کارشناسان سازمان مالیاتی	شرکت‌ها و هولدینگ ها	شهروندان تهرانی	سپرده‌گذاران	وزارت صمت	کارشناسان حوزه علوم بانکی	بورس اوراق بهادار تهران	وزارت اقتصاد	نمایندگان مجلس	اساتید دانشگاه
اخذ مالیات	قوت‌ها	۲۲٫۷۱	۲۴٫۲	۲۴٫۶	۲۶٫۱	۲۱٫۷	۸٫۷۶	۱۸٫۷۹	۲۲٫۳۹	۲۲٫۱۵	۲۰٫۸۷	۱۸٫۹۷
	ضعف‌ها	-۲۱٫۶۱	-۲۲٫۶	-۲۲	-۱۹	-۲۲٫۵	-۹٫۴۴	۲۸٫۹۳	۱۸٫۴۶	۱۹٫۳۳	۲۲٫۷۰	۱۷٫۹۵
	درون سیستم	۱٫۱۰	۱/۷	۲/۶	۷	-۰٫۸	-۰٫۶۸	-۱۰٫۱۴	۳٫۹۳	۲٫۸۳	-۱٫۸۳	۱٫۰۳
	فرصت‌ها	۵۲٫۵۰	۵۶٫۸	۵۵٫۹	۵۸٫۶	۵۱٫۱	۲۰٫۲۲	۴۴٫۲۰	۵۱٫۲۵	۵۲٫۱۴	۴۸٫۷۸	۴۴٫۴۹
	تهدیدها	-۵۴٫۰۴	-۵۷٫۸	-۵۴٫۱	-۴۶٫۳	-۵۸	-۲۳٫۷۵	۶۹٫۶۶	۴۵٫۴۴	۵۰٫۳۸	۵۸٫۰۰	۴۵٫۰۸
	برون سیستم	-۱٫۵۴	-۱	۱٫۸	۱۲٫۳	۶٫۸	-۳٫۵۳	-۲۵٫۴۶	۵٫۸۱	۱٫۷۶	-۹٫۲۲	-۰٫۵۹
	موقعیت در ماتریس	۱٫۱۰؛-۱٫۵۴	۱٫۷؛-۱	۲٫۶؛۱٫۸	۱۲/۳؛۷	-۰٫۸؛-۶٫۸	-۰٫۶۸؛-۳٫۵۳	-۲۰٫۱۴؛-۲۵٫۴۶	۳٫۹۳؛۵٫۸۱	۲٫۸۳؛۱٫۷۶	-۱٫۸۳؛-۹٫۲۲	۱٫۰۳؛-۰٫۵۹
	راهبرد مدیریتی	رقابتی	رقابتی	تهاجمی	تهاجمی	تدافعی	تدافعی	تدافعی	تهاجمی	تهاجمی	تدافعی	رقابتی
معافیت مالیات	قوت‌ها	۱۰٫۴۴	۱۰٫۸	۱۰٫۴	۸/۷	۱۳/۶	۴٫۷۰	۱۲٫۵۶	۹٫۱۹	۹٫۱۱	۱۰٫۸۷	۸٫۴۷
	ضعف‌ها	-۱۸٫۲۷	۱۹٫۱	-۲۰٫۴	-۲۱٫۳	-۱۳٫۹	۶٫۹۱	۱۴٫۷۸	۱۸٫۷۲	۱۸٫۸۶	۱۸٫۰۰	۱۶٫۴۰
	درون سیستم	-۷/۸۴	-۸/۳	-۱۰	-۱۲/۶	-۰/۳	-۲٫۲۱	-۲٫۲۲	-۹٫۵۳	-۹٫۷۵	-۷٫۱۳	-۷٫۹۲
	فرصت‌ها	۱۴٫۵۸	۱۴٫۸	۱۳٫۹	۱۲٫۲	۲۰٫۴	۶٫۲۶	۱۷٫۸۹	۱۲٫۹۲	۱۳٫۱۸	۱۶٫۳۵	۱۱٫۷۹
	تهدیدها	-۲۱٫۹۸	۲۳٫۱	-۲۴٫۵	-۲۶٫۱	-۱۶/۲	۸٫۱۶	۱۷٫۵۶	۲۲٫۴۸	۲۳٫۱۰	۲۰٫۹۱	۱۹٫۶۵
	برون سیستم	-۷/۳۹	-۸/۳	-۱۰/۶	-۱۳/۹	۴/۲	-۱٫۹۱	۰٫۳۲	-۹٫۵۶	-۹٫۹۱	-۴٫۵۷	-۷٫۸۶
	موقعیت در ماتریس	-۷/۸۴؛-۷/۳۹	-۸/۳؛-۸/۳	-۱۰؛-۱۰/۶	-۱۲/۶؛-۱۳/۹	-۰/۳؛-۴/۲	-۲/۲۱؛-۱/۹۱	-۲/۲۲؛۰/۳۲	-۹/۵۳؛-۹/۵۶	-۹/۷۵؛-۹/۹۱	-۷/۱۳؛-۴/۵۷	-۷/۹۲؛-۷/۸۶
	راهبرد مدیریتی	تدافعی	تدافعی	تدافعی	تدافعی	رقابتی	تدافعی	رقابتی	تدافعی	تدافعی	تدافعی	تدافعی

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۹ نشان داد که در کل راهبرد مدیریتی اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی در کل جامعه آماری رقابتی است (۱۰/۵; ۶/۲) و کارشناسان سازمان مالیاتی(۱-؛ ۱/۷)، اعضای بورس اوراق بهادار (۵/۸۱; ۳/۹۳)، وزارت اقتصاد (۱/۷۶; ۲/۸۳) و اساتید دانشگاه (۰/۵۹-; ۱/۰۳) راهبرد مدیریتی رقابتی برای اخذ مالیات تایید شد. از نظر شرکت‌ها و هولدینگ ها (۲/۶; ۱/۸) و شهروندان تهرانی (۷; ۱۲/۳)، راهبرد مدیریتی تهاجمی برای اخذ مالیات تائید شد. در مقابل سپرده‌گذاران (۶/۸-; ۰/۸-) و کارشناسان وزارت صمت(۳/۵۳-; ۰/۶۸-)، کارشناسان حوزه بانکی (۲۵/۴۶-; ۲۰/۱۴-) و نمایندگان مجلس (۹/۲۲-; ۱/۸۳-) راهبرد تدافعی برای اخذ مالیات تأکید داشتند. برای حالت معافیت مالیات بر سود سپرده‌گذاران، از نظر کل جامعه آماری، کارشناسان سازمان امور مالیاتی، شرکت‌ها، شهروندان تهرانی، سپرده گذاران، کارشناسان وزارت صمت، اساتید دانشگاه، نمایندگان مجلس، وزارت اقتصاد و بورس اوراق بهادار تهران راهبرد مدیریتی تدافعی برای معافیت مالیاتی تایید شد و تنها کارشناسان حوزه علوم بانکی راهبرد رقابتی را تایید کردند (۰/۳۲; ۲/۲۲-).

شکل (۳)- ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام راهبردی برای اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی از نظر کل نقش‌آفرینان و خبرگان و کارشناسان سازمان امور مالیاتی و حسابرسی.

منبع: یافته‌های تحقیق

شکل ۳ نشان داد که از نظر کل نقش‌آفرینان و خبرگان و کارشناسان سازمان امور مالیاتی و حسابرسی راهبرد تدافعی برای اخذ مالیات تائید شد، از طرفی از برای معافیت مالیاتی به ترتیب راهبرد رقابتی (برای کل نقش‌آفرینان و خبرگان) و محافظه‌کارانه (سازمان حسابرسی) تائید شد.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

۷- نتیجه‌گیری

بیشتر درآمد دولت از محل اخذ مالیات حاصل می شود، وضعیت و میانگین‌های درآمدی حاصل از مالیات سهم بالایی در تأمین بودجه ای کشور دارد. نتایج نشان داد که در سال ۱۳۹۸ سهم درآمد مالیاتی کشور ۱۴۳۰ هزار میلیارد ریال بوده است. کل سودی که بانک های کشور در سال ۱۳۹۸ به مشتریان خود پرداخت کردند، ۳٫۹۰۰ هزار میلیارد ریال بوده است و به صورت پیش فرض به ترتیب ۳۹۰ و ۹۷۵ هزار میلیارد ریال به درآمدهای مالیاتی افزوده می‌شود، لیکن با توجه به ناشناخته بودن واکنش سپرده گذاران به اعمال مالیات بر سود سپرده های بانکی، احتمالا رقم سپرده گذاری‌ها کاهش یابد و این رقم درآمد مالیاتی محقق نشود. براساس پاسخ نقش آفرینان و خبرگان با اعمال ۱۰ و ۲۵ درصد مالیات بر سود سپرده‌های بانکی، ۶۵/۶۱ (۱۴/۳±) و ۵۴/۸ (۱۳/۹۸±) درصد از سود سپرده‌گذاری‌ها باقی خواهد ماند (شکل ۲ و جدول ۳). براساس تغییرات درصد سپرده گذاری، برای مالیات ۱۰ درصد ۲۵۳ (۵۵/۷±) و برای مالیات ۲۵ درصد ۵۳۴ (۱۳۶/۳±) هزار میلیارد درآمد مالیاتی ایجاد می‌شود (با دقت آماری ۹۵ درصد). با در نظر گرفتن درآمد مالیاتی کشور (در سال ۱۳۹۸)، مقادیر احتمالی افزایش درآمد مالیاتی ناشی از اعمال مالیات بر سود سپرده های بانکی (در حالت ۱۰ و ۲۵ درصد)، درآمد مالیاتی کشور از ۱۴۳۰ هزار میلیارد ریال به ۱۶۸۴ (۵۵/۷±) و ۱۹۶۴ (۱۳۶/۳±) هزار میلیارد خواهد رسید (با دقت آماری ۹۵ درصد).

قابل ذکر است که این عداد در شرایطی محاسبه شده است که معافیت مالیات از سود سپردهای بانکی است و با توجه به ناشناخته بودن واکنش سپرده گذاران و بانکداران، ضرورت دارد هرگونه اقدام با احتیاط و بررسی تمامی جوانب کار انجام گیرد. زیرا ممکن است با یک اقدام عجولانه و با لحاظ مالیات بر سود سپرده بانکی (بدون بررسی کافی و انجام مطالعات پایه) سبب آسیب جدی به سیستم بانکی کشور و سپرده گذاری در بانک ها شود. قابل ذکر است که نگاه به مالیات باید به عنوان یک ابزار سیاستی باشد (با تاکید بر مدیریت نقدینگی و مالی کشور) و درآمد زایی در اولویت دوم قرار دارد. بنابراین نتایج بررسی وضعیت کنونی سپرده گذاران در بانک‌ها نشان داد که اخذ مالیات از سود سپرده های بانکی پتانسیل افزایش درآمد های کشور را دارد و Abdolei و همکاران (2015) و Karamatei (2016) بر تأثیر مثبت مالیات بر سود سپرده‌ای بانکی بر ثبات درآمدی دولت و تأمین هزینه‌های کشور تأکید داشتند. نتایج تحلیل سوآت نشان داد که برای اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی به ترتیب تعداد شش و نه قوت و ضعف مشخص گردید و مهم‌ترین قوت و ضعف اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی به ترتیب افزایش شفافیت در سپرده‌های بانکی و کاهش تمایل مردم به سپرده‌گذاری در بانک‌ها است و از نظر سپرده‌گذاران مهم‌ترین قوت اخذ مالیات از سود سپرده بانکی باثبات سازی منابع بانکی و مدیریت بهینه این منابع است (جدول ۵) و Erfanei و همکاران (2016) و Khodaverdizadeh و Dashteibani (2019) بیان کردند که منفی بودن نرخ سود حقیقی سپرده‌های بانکی طی سال‌های اخیر و منفی‌تر شدن آن در صورت

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

اعمال مالیات بر سپرده‌ها را عامل گریز سرمایه‌ها از سیستم بانکی و هجوم به بازارهای غیرمولد می‌شوند و تائید کننده ضعف کاهش تمایل مردم به سپرده‌گذاری در بانک‌ها است، بنابراین اخذ مالیات از سود سپردهای بانکی بدون لحاظ نمودن جوانب فنی کار، ممکن است آسیب جدی و جبران ناپذیری به نظام اقتصادی و مالی کشور وارد آورد (ضعف ها و تهدیدهای اخذ مالیات از سود سپرده های بانکی را باید رفع کرد). از طرفی از دیگر قوت‌های اخذ مالیات از سود سپرده های بانکی می توان به کاهش ریسک و مدیریت آسان‌تر نقدینگی (استفاده به عنوان یک ابزار سیاستی) و هدایت غیردستوری نرخ سود بانکی (یک ابزار سیاستی برای هدایت پول است) اشاره کرد و تاکید بر اهمیت مالیات به عنوان یک ابزار سیاسی مدیریت دارد.

نتایج نشان داد که برای شرایط اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی به ترتیب تعداد ۱۴ و ۲۳ فرصت و تهدید مشاهده شد (جدول ۶) و مهم‌ترین فرصت و تهدید اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی به ترتیب کاهش اتکای بودجه دولت به منابع نفتی و افزایش سرمایه‌گذاری در واحدهای غیرمولد مانند سرمایه‌گذاری در ارز، کالا و سکه (ایجاد اخلال در بازارهای موازی) هستند. Erfanei و همکاران (2016) و Khodaverdizadeh و Dashteibani (2019) بیان کردند که در صورت اعمال مالیات بر سپرده‌ها را عامل گریز سرمایه‌ها از سیستم بانکی و هجوم به بازارهای غیرمولد می‌شوند و این یک تهدید جدید برای اخذ مالیات از سود سپرده های بانکی است و ممکن است به آسیب های جدی به اقتصاد کشور منتهی گردد. از طرفی فرصت‌هایی مانند فعال شدن بازار سرمایه از طریق سرمایه‌گذاری این وجوه در انواع ابزارهای مالی بازار یادشده، شفافیت در سپرده بانکی و ایجاد بستر سیاست‌گذاری مالی برای دولت، رعایت عدالت اقتصادی به سبب گسترش پایه‌های مالیاتی و افزایش درآمدهای دولت و عدم سپرده‌گذاری در بانک‌ها و کاهش سود کلان بانکی سپرده‌گذاران و کنترل نقدینگی تاکید بر دیدگاه سیاستی استفاده از مالیات به عنوان یک ابزار در اختیار مدیران دارد.

قابل‌ذکر است از نظر شرکت‌ها، شهروندان تهرانی و سپرده گذران، مهم‌ترین ضعف اخذ مالیات از سود سپرده بانکی افزایش نقدینگی و تورم است. Abdolei و همکاران (2015) و Karamatei (2016) بر تأثیر مثبت مالیات بر سود سپرده‌ای بانکی بر ثبات درآمدی دولت و تأمین هزینه‌های کشور تأکید داشتند و اشاره کردند که با اخذ مالیات از سود سپرده های بانکی، امکان افزایش درآمد کشور وجود دارد. از طرفی Khodadakashei و Erfanei ،(2015) Jani و همکاران (2016)، Khodaverdizadeh و Caminal ،(2019) Dashteibani 2002) و (2019) Restrepo بر تأثیر منفی مالیات بر سود سپرده‌های بانکی بر سرمایه‌گذاری خصوصی، کاهش سرمایه‌گذاری و سپرده‌گذاری و کاهش مالیات بر معاملات بانکی تأکید داشتند و تائید کننده نتایج تحقیق حاضر هستند. Onyinyechi Omodero و (2018) Ogbonnaya اشاره کردند که معافیت مالیاتی در شرایط بحران سبب پایداری اقتصادی بانک‌ها می‌شود و Jani و همکاران (۲۰۱۸) اشاره کردند در ایران شرایط برای اعمال

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

مالیات بر سود سپرده‌های بانکی فراهم نیست و سرانه درآمدی پایین می‌آید و با نتایج تحقیق حاضر در یک راستا است.

برای حالت معافیت مالیاتی بر سود سپرده‌های بانکی (وضعیت کنونی) نتایج نشان داد به ترتیب تعداد چهار و شش عدد قوت و ضعف وجود دارد و نتایج نشان داد که مهم‌ترین قوت و ضعف معافیت مالیات بر سود سپرده‌های بانکی به ترتیب افزایش تمایل مردم به سپرده‌گذاری در بانک‌ها و کاهش هزینه تمام شده پول برای بانک‌ها است (جدول ۷). از طرفی دیگر قوت‌های معافیت مالیاتی شامل، ممانعت از جریان نقدینگی به‌سوی سفته‌بازی، افزایش توان تسهیلات دهی بانک‌ها و متناسب با ادغام بانک‌ها است و تاکید بر دیدگاه سیاسی اخذ یا معافیت مالیاتی دارد. قابل‌ذکر است از نظر شهروندان تهرانی و سپرده گذران، مهم‌ترین ضعف معافیت مالیات از سود سپرده بانکی عدم شفافیت در سپرده بانکی است. از طرفی از نظر شرکت‌ها و سپرده‌گذاران مهم‌ترین قوت معافیت مالیات، معافیت مالیاتی مانع از جریان نقدینگی به‌سوی سفته‌بازی است (به عنوان یک ابزار سیاستگذاری) و Erfanei و همکاران (2016) بیان کردند که منفی بودن نرخ سود حقیقی سپرده‌های بانکی طی سال‌های اخیر و منفی‌تر شدن آن در صورت اعمال مالیات بر سپرده‌ها را عامل گریز سرمایه‌ها از سیستم بانکی و هجوم به بازارهای غیرمولد می‌شوند و تائید کننده نتایج تحقیق حاضر است. از طرفی برای معافیت مالیاتی تعداد شش قوت و شش ضعف شناسایی شد و نتایج نشان داد که مهم‌ترین فرصت و تهدید معافیت مالیات از سود سپرده‌های بانکی به ترتیب افزایش سپرده‌گذاری در قالب سپرده‌های مدت‌دار و کاهش عرضه نیروی کار اشخاص و افزایش میل نهایی به مصرف هستند (جدول ۸). از دیگر فرصت‌های معافیت مالیات بر سود سپرده های بانکی می توان به کاهش تمایل فعالین اقتصادی به استفاده از تسهیلات بانکی برای تأمین مالی، ممانعت از افزایش نرخ سود تسهیلات و ثبات در تولید، زمینه‌ساز فرصت آربیتراژ بین بازارهای مالی و حمایت از اقشار کم‌درآمد و بازنشستگان اشاره کرد که تمامی این موارد بر اهمیت استفاده از مالیات به عنوان یک ابزار سیاستی تاکید دارند. قابل‌ذکر است از نظر شرکت‌ها و شهروندان تهرانی مهم‌ترین فرصت معافیت مالیات از سود سپرده بانکی کاهش تمایل فعالین اقتصادی به استفاده از تسهیلات بانکی برای تأمین مالی است. از طرفی از نظر سپرده‌گذاران مهم‌ترین فرصت معافیت مالیات، کاهش توان در سیاست‌گذاری مالی برای دولت است و Caminal (2002) و Khodaverdizadeh و Dashteibani (2019) بر تأثیر منفی مالیات بر سود سپرده‌های بانکی بر کاهش سرمایه‌گذاری و سپرده‌گذاری تأکید داشت و تائید کننده نتایج تحقیق حاضر است. نتایج نشان داد که در کل راهبرد مدیریتی اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی در کل جامعه آماری رقابتی است و کارشناسان سازمان مالیاتی، اعضای بورس اوراق بهادار، وزارت اقتصاد و اساتید دانشگاه راهبرد مدیریتی رقابتی برای اخذ مالیات تایید شد. از نظر شرکت‌ها و هولدینگ ها و شهروندان تهرانی راهبرد مدیریتی تهاجمی برای اخذ مالیات تائید شد(جدول ۹). در مقابل سپرده‌گذاران، کارشناسان وزارت صمت،

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

کارشناسان حوزه بانکی و نمایندگان مجلس راهبرد تدافعی برای اخذ مالیات تأکید داشتند. برای حالت معافیت مالیات بر سود سپرده‌گذاران، از نظر کل جامعه آماری، کارشناسان سازمان مالیاتی، شرکت‌ها، شهروندان تهرانی، سپرده گذاران، کارشناسان وزارت صمت، اساتید دانشگاه، نمایندگان مجلس، وزارت اقتصاد و بورس اوراق بهادار تهران راهبرد مدیریتی تدافعی برای معافیت مالیاتی تایید شد و تنها کارشناسان حوزه علوم بانکی راهبرد رقابتی را تایید کردند. بنابراین در کل با توجه به اینکه اکنون اخذ مالیاتی از سود سپرده های بانکی انجام نمی شود، ضرورت دارد هر گونه اقدام در زمینه اخذ مالیات از سود سپرده های بانکی با انجام مطالعات پایه جامع، در نظر گرفتن شرایط اقتصادی کشور و رفع و مدیریت ضعف ها و تهدیدهای اخذ مالیات از سود سپردهای بانکی انجام شود.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

فهرست منابع

1. Abdolei, G., Abrishamei, H., Hosseini Fard, S.M. (2015). Theoretical and empirical analysis of favorable tax audit in income tax to reduce tax evasion. Journal of Tax Research, 23(2), 41-67, (Persian).
2. Aliahmadi, A. (2008). Comprehensive Approach to Strategic Management. Knowledge Production Publications, Tehran, 465p, (Persian).
3. Anonymous,)2019(. Audited Financial Statements of Authorized Banks and Financial and Credit Institutions in the Fiscal Year 2019, (Persian).
4. Caminal, R. (2002). Taxation of Banks: A Theoretical Framework. digital.csic.es/bitstream/10261/1881/1/52502. pd.
5. Colliard, J.E., Hoffmann, P. (2016). Financial Transaction Taxes, Market Composition, and Liquidity. Journal of Finance, Forthcoming, 1: 94p.
6. Demirgüç- Kunta, A. Huizingab, H. (2001). The taxation of domestic and foreign banking. Journal of Public Economics, 79, 429-453.
7. Erfanei, A., Kourdolei, H., Shamseyan, E. (2016). Economic Analysis of the Possibility of Taxing Bank Deposits. Journal of Tax Research, 19(5), 255-268, (Persian).
8. Hayeri Nasab, Z., Soheili, K. (2018). Investigating the Tax on Interest on Bank Deposits in Iran. Conference on National Production and Sustainable Employment, Challenges and Solutions, Boroujerd, Ayatollah Boroujerdi University, 6 P, (Persian).
9. http://taxjournal.ir/
10. http://taxresearch.ir/
11. https://www.codal.ir/ReportList.aspx
12. Jani, S., Khodadakashei, F., Doneyaeei, F. (2018). Determining the Favorable Economic Conditions for Taxing Interest on Bank Deposits and Their Comparative Analysis with the Iranian Economy. Tax Research Journal, 26(38), 31-50, (Persian).
13. Karamatei, A. (2016). Investigating the Impact of Taxes and Interest Rates on Bank Deposits on People's Lives. 5th International Conference on Accounting and Management and 2nd Conference on Entrepreneurship and Open Innovations, Tehran, 6p, (Persian).
14. Khodadakashei, F., Jani, S. (2015). Investigating the possibility of imposing a tax on interest on bank deposits in Iran with emphasis on allocation efficiency. Journal

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

of Tax Research, 23(5): 255-268, (Persian).

15. Khodaverdizadeh, S., Dashteibani, Y. (2019). Investigating the Effect of Tax Shock on Interest Rates on Bank Deposits on GDP: Keynesian Stochastic Dynamic General Equilibrium Approach. Journal of Tax Research, 27(43), 89-118, (Persian).
16. Mushtaq, S. and DanishAhmed, S. (2017). Effect of Interest Rate on Bank Deposits: Evidences from Islamic and non-Islamic Economies. Future Business Journal, 3(1), 1-8.
17. Onyinyechi Omodero, C. Ogbonnaya, A.K. (2018). Corporate Tax and Profitability of Deposit Money Banks in Nigeria. Journal of Accounting, Business and Finance Research,3(2),47-55.
18. Restrepo, F. (2019). The effects of taxing bank transactions on bank credit and industrial growth: Evidence from Latin America. Journal of International Money and Finance, 93, 335-355.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55]

[DOI: 10.52547/taxjournal.29.50.55] [Downloaded from taxjournal.ir on 2026-11-10]